

Farella

La revista de Llançà

Articulistes:
Arnald Plujà i Canals
Carles Molins i Rodríguez
Erika Serna Coba
Esteve Deu Baigual
Esther Sánchez i Garriga
Joan M. Pau i Negre
Joan Serra i Peral
Josep M. Salvatella i Suñer
Lluís Feliu i Pumarola
Oscar Soler i Bosch

Disseny gràfic:
Fran Gutiérrez Vivas
Fotografia de la portada:
Oscar Juan Carrés

Dipòsit legal: GI-1327/95
ISSN: 2938-5261 (impressió)
ISSN: 2938-527X (digital)

La revista no es fa responsable
de l'opinió dels articulistes.

Edita:

SUMARI

L’Arbre de la Llibertat Josep M. Salvatella i Suñer	4
Un oasi personal Esther Sánchez i Garriga	6
Les feines de la vinya al llarg de l’any Carles Molins i Rodríguez	8
Jaume Cervera Castelló, una biografia inusual Quan fer les Amèriques no és cap somni! Erika Serna i Coba	12
La residència Álvarez de Castro durant el franquisme: propaganda i realitat Esteve Deu i Baigual.....	14
La Biblioteca Pere Calders Joan Serra i Peral	18
De can Trinxet a can Saula Joan M. Pau i Negre	21
Ricard Massot i Costa, farmacèutic a Llança (1928 - 1936) Lluís Feliu i Pumarola	24
Nous escrits de Joan Pagès i Iglesias, en “Joan Zola” Joan Serra i Peral.....	28
La Coma: un exemple d’expansió urbanística de Llança Arnald Pluja i Canals	30
Els gats ferals, origen i evolució fins els nostres dies Oscar Soler i Bosch	34
Entrevista a Yasmina Pérez Miguel, presidenta de l’Associació Gats de Llança Oscar Soler i Bosch	36

L'Arbre de la Llibertat

Josep M. Salvatella i Suñer

Així fou anomenat aquest solemne plàtan, “*platanus hybrida*”, arbre caducifoli d'uns trenta-cinc o quaranta metres d'altura que s'aixeca majestuós al bell mig de la Plaça Major de Llança. L'origen del seu nom hauríem de cercar-lo pels volts de l'any 1789, amb la Revolució Francesa, quan la plantació d'arbres a les places públiques fou considerat un símbol de les llibertats conquerides pels nostres pobles, viles i ciutats. Segons la “*Llibreta de memorias*” de Joan Baptista Serinyana fou plantat el 1870: “Lo dit añ 70 plantàran lo arbre de la Libertad”... Cent cinquanta-cinc anys, doncs, fins ara mateix presidint el punt més cèntric i representatiu de la nostra vila. Una ombra ben generosa la d'aquest arbre, molt agraïda pels vilatans, sobretot en ple estiu. Josep Clavaguera i Canet, que fou rector de la nostra parròquia de Sant Vicenç, al seu llibre “Llança” recordava: “Joves i vells s'hi apleguen al voltant de la seva soca i ningú no s'hi sent foraster. Ell és el nostre signe d'identitat”.

El 1939 hi va haver un intent d'abatre aquest Arbre de la Llibertat per part de les forces armades ocupants de la vila, cosa que va impedir el llavors rector de la parròquia de Sant Vicenç, mossèn Eduard Trigàs, alhora capellà militar de rang superior al del caporal que manava l'escamot arbricida. Aquest Arbre de la Llibertat ha acollit anys i anys els llançanencs i els nostres visitants a la seva ombra. Un arbre ben identitari, doncs, sense el qual Llança no seria Llança. En la seva “Oda a la vila de Llança”, Pere Purcallas, alcalde que fou de la nostra vila després exiliat a Mèxic D.F., recordava: “L'arbre que vegeta a mitja plaça el brancatge ha empetitit, fou plantat a l'any 1870 i en el 1872, perquè morís, li feren la corretgeta; amb tot, encara avui les fulles aleteja com un arbre de jardí florit”... Hi ha res més bell i rellevant a casa nostra que l'Arbre enmig de la Plaça? Hi ha res més solemne, més essencial, més identitari a la nostra vila? Temps enrere me'l mirava amb els seus voltants, ben ufanós; a una ban-

da l'escalada de l'església, la imatge de Sant Vicenç d'en Fita i el campanar; a l'altre costat la torre romànica, testimoni encara viu d'una època remota.

Arbre ben ple de simbolisme, aquest. Els papers antics ens parlen d'un home, de nom Fuster, que fou lligat i apedregat en aquest paratge. I d'un altre que hi fou arrossegat, lligat a la cua d'un cavall, camí del seu trist final a la forca, dalt del coll de la Farella, amb vistes al mar. Dades, aquestes, ignorades encara per molts llançanencs, però que són part singular de la nostra història, ben cert. L'any 1987 aquest plàtan fou declarat Arbre Monumental per la Generalitat de Catalunya. L'Arbre de la Llibertat ens recorda tothora que hem de ser sempre ben fidels al nostre esperit i a la nostra identitat de llançanencs.

Montserrat Vayreda, filla de Lladó i enamorada al seu temps de Llança, s'acomiajava així de la nostra localitat:

*Vila de Llança,
vila molt alegre,
no et diem adéu
que et volem reveure
entre l'or del sol
i el blau de turquesa
que dansa en la mar
a ritme de vela.
Les copes dels pins
bressant la Farella
i l'esclat vibrant
de la vinya verda.
Vila de Llança,
vila molt alegre,
per no dir-te adéu
retornaré sempre
mentre resti un fil
de la vida meva.*

Al nostre Empordà hi ha o hi ha hagut altres arbres també monumentals: el Suro del Mas Perxés d'Agullana; el Roure de la Font del Bac d'Albanyà; el Plàtan d'en Massot de Darnius; les Alzines Besones del Mas Nebot de Vilanant o el Plàtan de la Plaça de Colera. Podríem afegir-hi encara el Faig Ajagut vora el Puig Neulós; el Suro del Consell, on es reunien la gent de Cantallops, Capmany, Espolla i Sant Climent; el Suratell de la Jonquera, en la ruta dels contrabandistes; o els arbres de la Font dels Lledoners, evocats per Tomàs Garcés en els seus poemes escrits a la Selva de Mar... A Llança, l'Arbre de la Llibertat continua, ara mateix, presidint la Plaça Major i tota la nostra vila. Ell ens recorda tothora la necessitat de la llibertat que ha de presidir sempre més la vida dels pobles, viles i ciutats del nostre país.

L'Arbre de la Llibertat ens recorda que cal ser fidels a la nostra identitat de llançanencs. Abans, ara i sempre.

Imatge pàg. 4
L'Arbre de la Llibertat.
AMLLN. Col·lecció Arnald Plujà Canals.
Any 1898. Autor desconegut.

Imatge pàg. 5
L'Arbre de la Llibertat.
AMLLN. Col·lecció Vicenç Pumareda Castelló.
Any 1996. Autor: Vicenç Pumareda Castelló.

Un oasi personal

Esther Sánchez i Garriga

Curiosament la natura ens sorprèn en els moments més inesperats. A mi em va passar no fa gaire, quan estava caminant per un carrer del Raval a Barcelona.

De vegades és fàcil oblidar-se del privilegi de poder viure a l'Empordà. Senzillament, acostumada a passar la major part del temps a Llança; sembla com si l'entorn on visc sigui el denominador comú de tothom; i evidentment no és així.

Si faig un passeig pel camí de ronda, resseguint un bocí de Costa Brava; o bé m'endinsó entre muntanyes per anar a l'ermita de St. Silvestre; comprovo com la ment, el cos i l'ànima s'equilibren; carregant-me d'energia purificada i positiva.

És una experiència reconfortant que resulta molt difícil d'aconseguir en llocs com per exemple, els carrers del Raval. Penso en tota la gent que hi viu o hi passa gran part del temps; persones que estan envoltades de carrers ombrívols, humits, decadents i com no, poc higiènics.

D'aquí que la meua sorpresa fou tan gratificant quan vaig descobrir a la paret, blocs de pedres calcàries amb empremtes similars a fòssils de plantes, però que segurament són cristallitzacions d'òxid de manganès. Caldria fer unes proves amb àcid clorhídric per certificar de què es tracta i en tot cas, descartar que es tracti de fòssils. En qualsevol cas, descriuen una bellesa de magnituds superlatives. Aquestes imatges apareixen a la façana de la Resi-

dència Universitària que es troba al carrer de Sant Oleguer.

Actualment s'ha convertit en un dels llocs que jo anomeno "oasi personal". Amb això només vull dir que quan l'ànima se'm queda malmesa degut a estímuls negatius; una visió d'aquestes pedres és com una manyaga que m'allunya del que m'envolta i recupero novament pensaments alegres que em provoquen felicitat. Podria descriure-ho com bellesa platònica, la qual s'aconsegueix mitjançant quelcom que és plaent als sentits i considerat universal.

Cal puntualitzar que la meua sorpresa fou doble. Mentre estava escrivint l'article i buscant similituds entre les imatges a la paret; vaig veure un article del 2011 que feia menció a aquesta mateixa paret (<https://rajoles.wordpress.com/page/7/>). I sorprenentment vaig reconèixer moltes de les imatges que jo també vaig immortalitzar amb el meu mòbil.

Les imatges deixen volar la imaginació. Les formes tan esveltes que descriuen i les composicions espectaculars que dibuixen paisatges encisadors. Tot plegat es converteix en una galeria d'art impressionant.

Personalment, aquestes troballes són quelcom que m'enriqueix i m'ajuda a centrar-me. Crec que és una bona manera d'apreciar, valorar i respectar el que ens envolta. Soc optimista i penso que si la gent que viu en aquests carrers poguessin admirar i comprendre aquesta bellesa natural, serien sens dubte, més feliços i es sentirien que encaixen millor en l'ambient on viuen.

Vull creure que admirant la bellesa dels detalls que ens dona de manera gratuïta la natura, el pas de la història, o bé els treballs arquitectònics... Ens nodrim culturalment i aquest fet es reverteix novament als carrers tan maltractats. Espero no viure en una utopia.

Sent objectiva, m'adono que cal estar atent i receptiu per poder estar preparat per absorbir aquests regals que ens ofereix la vida. Fa falta un canvi d'actitud i per això també nous pensaments. Potser ens caldria una educació ciutadana, la qual s'encarregués d'educar els sentits, en tots els seus matisos característics.

Vivim en una societat on el nivell de contaminació sensorial és extremadament elevat. No

parlo únicament de contaminació acústica i lumínica; també incloc la visual, l'olfactiva, la sensibilitat tàtil...

Tots els estímuls negatius que rebem, directa o indirectament, van perforant les capes protectores que ens hem posat i deterioren l'esperit. És per això, que trobar "oasis personals" és tan important. Les imatges de les pedres de Barcelona varen recordar-me immediatament a fragments de pedres que tinc a casa. Va produir-se una sincronització d'imatges, conceptes i pensaments.

Els fragments pertanyen a pedres de feldespat de les voreres del camí de les Mines Carmines de Llança, on curiosament, també hi trobem les siluetes similars a vegetals i també caldria compro-

var quin és el seu origen, mineral o orgànic.

Haver pogut fer aquesta associació, embelleix encara més la imatge visual que vaig contemplar. És com fer un viatge mental; transportar-se sense moure's de lloc. Senzillament és un viatge emocionant i fantàstic.

Convido a tothom a fer descobriments i senyalar en el quadern personal de la seva vida, llocs especials carregats de màgia i bellesa; perquè no sempre tenim Llança a prop.

Imatges pàg. 6 i 7
Autora: Esther Sánchez Garriga.

Les feines de la vinya al llarg de l'any

Carles Molins i Rodríguez

En el present article vull fer un repàs a tot un reguitzell de tasques i actuacions que es fan necessàries en el conreu de la vinya al llarg del seu cicle anual. Moltes són una resquícia del passat, d'altres han perdurat en el temps, adequant-les a les particulars possibilitats de viticultors i cellers i a l'inevitable procés de mecanització.

Podem començar aturant-nos uns instants en el procés de plantació d'un nou cep. La plantació pot ser d'un barbat americà que, implicarà d'un procés d'empeltat per aconseguir fer-lo productiu o bé d'un barbat ja empeltat en un viver. Cal fer esment que, abans de la catàstrofe que s'avingué amb

la fil-loxera, no hi havia problema a plantar una porció de sarment perquè arrelés al lloc que li era destinat. També s'utilitzava el sistema de capficats o murgons, que consistia a enterrar una tòria d'un cep proper, fins que esdevenia un cep autònom. La solució a la devastació fil-loxèrica va arribar de la mateixa Amèrica amb una sèrie de plantes del gènere *vitis* (rupestres, ripària, berlandieri...) o vinyes bordes, que estaven adaptades en la convivència amb l'insecte.

Tot i que les plantacions de noves vinyes es duen a terme utilitzant maquinària especialitzada i, fins i tot guiades per làser, quan el treball a la vinya era eminent-

ment manual, es feia necessari de realitzar un forat on allotjar el nou cep. També es plantava a pal ferro, és a dir fent un forat amb una barra de ferro molt pesant. Una vegada plantat el cep, rep el nom de mallol i sol ser necessari de regar aquests ceps diverses vegades, fins que les arrels profunditzen el sòl. S'hi sol posar un tutor de canya i un protector per preservar-lo de conills o cabirols. L'època de plantar es pot realitzar a la tardor i, sobretot, a començaments de primavera.

Quan arriba l'hivern, els ceps es despullen de les seves fulles, després d'haver engalanat els camps de colors groguencs i vermelloso. Han entrat en l'etapa

de repòs vegetatiu. Ha arribat l'hora de podar la vinya. La feina de podar el cep, sigui quin sigui l'estil amb què es realitza, es fa necessària per a controlar-ne el vigor, l'espai que ocupa i sobretot la producció de la següent anyada. Tot i que n'hi ha molts més, els tres estils de conducció dels ceps més estesos són en vas, cordó royat i guyot. Segons un estil o altre, s'haurà de podar de forma distinta, tant a l'etapa de formació com a l'etapa fructífera o adulta del cep, és a dir al cap de 3 o 4 anys de ser plantat.

La conducció en vas, consisteix a deixar de 3 a 5 braços que finalitzen en una banya o brocada, en la qual es deixen dos ulls o gemmes franques o fructíferes. A la brocada, un cop podada, hi podem trobar, les gemmes de la corona, una gemma cega, no fructífera, el verguer i la llevada. La conducció en cordó, consisteix a deixar dos braços en direccions oposades i seguint la fila i a una alçada que es correspon amb el filat de càrrega. A cadascun dels braços s'hi deixen un nombre determinat i equidistant de brocades amb dues gemmes cadascun. El sistema guyot, consisteix a deixar una vara amb gemmes fructíferes en nombre que oscil·la entre 6 i 10 i per sota d'aquesta, un sarment amb dues gemmes que servirà de renovació de la vara pel següent any. Hi ha va la varietat del guyot doble, amb vara i brocada de renovació cap ambdós costats. El sistema de cordó i guyot són denominats de conducció en espatllera, perquè se sustenten en els filferros que s'instal·len tot al llarg de la fila amb l'ajuda de postes de fusta o metall. Són els sistemes de conducció més utilitzats en temps moderns, ja que faciliten la utilit-

zació de maquinària i protegeixen els fruits de fongs i podridures en allunyar-los de terra.

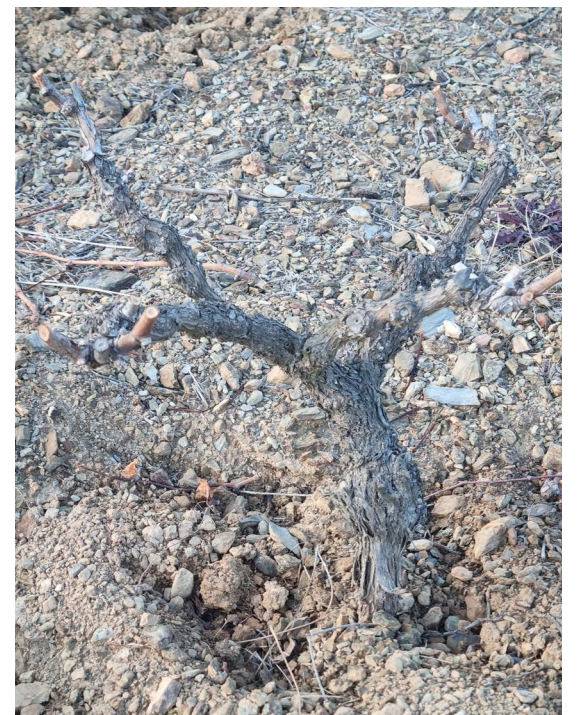
En determinades situacions també s'utilitza la conducció en eix vertical que utilitza un tutor gruixut de fusta per sostenir el tronc, al voltant del qual, es deixaran 3 o 4 sarments, igual que en el cep en vas, però aquest van a diferents alçades. El temps de poda doncs sol començar a principis d'hivern i es perllonga durant els mesos de desembre, gener, febrer i març. En qualsevol cas l'ideal és que quan els brots comencen a moure, la feina ja estigui acabada. Sobretot en les modalitats de conducció en espatllera, sovint es fa un espodassat dels sarments, tot deixant diverses gemmes a la base per tal de simplificar la posterior tasca dels podadors. Cada vegada més, aquesta feina es duu a terme utilitzant maquinària especialitzada.

A l'hora de podar, s'utilitzen tisores petites, tisores a dues mans i xerrac per tallar les banyes seques. Antigament, també s'utilitzava una destrat de mànec curt o una falcilla. Segons el nombre d'ulls o gemmes franques (fructíferes) que es deixa a la brocada o a la vara, la poda es qualifica de curta, mixta o llarga.

Una altra feina que se sol realitzar a l'hivern, és la d'abonar la vinya. És el moment de dipositar, escampar i enterrar fems d'animals (ovella, vaca, cavall, etc.). Al mateix temps quan el treball de la vinya es realitzava sense mecanització, s'aprofita-

va per a cavar la vinya. A la tardor i a la primavera (magencar) es realitzava la cavada de la vinya, tot utilitzant el càvec o el bigòs per netejar el peu del cep de males herbes, però també per tal d'eliminar arrels massa superficials que poguessin sostreure força o resistència a la planta. La feina de cavar també s'aprofitava per moure terra desplaçada per les pluges, així com per a ajuntar o separar terra prop dels ceps. Les vinyes que ho possibilitaven eren llaurades amb matxo per aconseguir netejar el terreny, alhora que s'airejaven les capes més superficials del sòl.

Cap al mes d'abril, els ceps comencen a brotar i, depenent de les condicions atmosfèriques, es fa necessari fer una primera ensofrada (sofre en pols), tractament fitosanitari per a tenir sota control, l'oïdi (*Erysiphe necator*), cendrosa o malura blanca, importada des d'Amèrica a mitjans del segle XIX, cap a 1852. Entre dues i tres

setmanes després de la floració, arriba la fase de quallat o fertilització, començant-se a formar i diferenciar els grans de raïm.

Quan el gra de raïm arriba a tenir una mida propera a la d'un pèsol, sol ser necessari el tractament preventiu contra el mildiu (*Plasmopara viticola*), per mitjà de coure o caldo bordelès, ja que aquest fong, arribat a Catalunya cap al 1889, en cas d'estendre's a la propietat, acabaria provocant pèrdues importants en la collita. Depenent de les condicions climatològiques i ambientals que afecten la propietat i la parcel·la, aquests tractaments s'han de repetir d'altres vegades, segons l'estat fenològic i vegetatiu dels ceps. Aquesta etapa exigeix al viticultor freqüents visites de control i supervisió de l'estat del conreu. Altes humitats relatives, acompanyades d'altres temperatures, conformen l'ambient propici a les infeccions d'aquests fongs, entre d'altres. Al mes de maig, s'ha de despampolar el cep (poda en verd), traient els pàmpols i brots que ferien nosa a la producció del cep i al mes de juny, esfullar i

escapçar per millorar l'exposició solar del raïm i controlar la llarga-da excessiva dels futurs sarments.

L'any 1879 va arribar a l'Empordà un insecte (*Phylloxera vastatrix*) que ja havia devastat les vinyes franceses i que també va envair les del nostre territori, suposant per a aquella època, una greu crisi econòmica, enfonsant moltes famílies, que tenien en la vinya, la seva principal i única font d'ingressos. La solució a la plaga, fou la introducció dels ceps americans, com a portaempelts. Plantes del mateix gènere, que vivien silvestres a Amèrica, improductives, però plenament adaptades a la coexistència amb l'insecte. Mentre les invasions fúngiques, també arribades de l'altre costat de l'Atlàntic, s'aconseguien solucionar amb productes d'origen mineral, l'arribada d'aquest insecte i els seus efectes, suposaren un abans i un després en el conreu de les vinyes europees (*vitis vinifera*).

Arriben els mesos d'estiu, calorosos i la vinya aconsegueix la seva màxima expansió. El raïm es beneficia de les altes temperatures, en primer lloc, per ve-

rolar, canviant el color verd pel negre, blanc o roig, segons la varietat de raïm i, en segon lloc, per anar madurant, fins a arribar a adquirir el grau necessari perquè es produeixi la fermentació alcohòlica, posterior a la verema. Aquesta fase sol durar entre 5 i 8 setmanes.

Antigament, a començaments del mes de setembre les colles de veremadors, homes i dones, s'aplegaven a les vinyes per collir el preuat fruit. Havia arribat el temps de la verema. S'anaven omplint les galledes en banastes de vímet i, d'aquests es dipositaven en semals, on es premien o quitxaven amb una maça de fusta, de tal forma que un parell de semals o càrrega havia de fer uns 165 kg. Les semals es carregaven en el bast dels matxos o mulats. A les zones on no intervenien els animals, el transport de les semals es feia a mà utilitzant, els pals semalers, llargs pals fets generalment amb fusta de castanyer, fent-se necessària la intervenció de dos homes, l'un davant i l'altre darrere, per portar les semals enganxades per les cornaleres, fins al carro. Quan el raïm arribava al celler, calia fer la pitjada del raïm, bé a les mateixes semals o la part de la tina expressament pensada a tal efecte. Una vegada pitjada, s'emmagatzemava al dipòsit de la mateixa tina junt amb la polpa, la pellofa i la raspa si el que es volia fer era vi negre, on tenia lloc la fermentació. Si la fermentació es realitzava en grans botes i bocois, per omplir-los, s'utilitzava la tremuja, gran embut de fusta i de forma quadrada. També era d'ús comú la utilització d'espremedora amb engranatge de rodets, anomenat fulard, per tal de prémer el raïm. Quan la fermentació s'ha-

via acabat, encara faltava per realitzar la premsada. Això es feia amb una premsa cilíndrica, en la qual s'aplicava pes i pressió amb fustes que es feien baixar mitjançant un dispositiu de cargol i una barra metàl·lica. Tot aquest llarg i feixuc procés, avui dia es realitza mitjançant premses hidràuliques i pneumàtiques, després del triatge de la fruita.

Actualment, al nostre poble, el conreu de la vinya, com també el de l'olivera, és una activitat residual, però hem de ser conscients que fa uns anys era quelcom que tots vivíem quotidianament i formava part de l'ideari cultural i popular dels nostres avantpassats, nascuts i criats en la cultura de la vinya i el vi.

Imatge pàg. 8
Raïm en etapa de maduració. Autor: Carles Molins Rodríguez.

Imatge pàg. 9
Cep cavat i podat. Tardor-hivern. Autor: Carles Molins Rodríguez.

Imatge pàg. 10
Botons florals en el cep. Autor: Carles Molins Rodríguez.

Imatge pàg. 11
Flors ja quallades. Petits grans de raïm. Autor: Carles Molins Rodríguez.

metallslança

ACABATS COMPLETS

GALERIES / FINESTRES / BALCONADES
PORTES / APARADORS / MOSQUITERES
PERSIANES ENROTLLABLES / MALLORQUINES
TREBALLS AMB FERRO I INOX

C/ Camprodon, 2 Baixos- LLANÇÀ · Tel. i Fax.: 972 12 19 12 - 652 45 09 36
metallslanca@gmail.com

Jaume Cervera Castelló, una biografia inusual

Quan fer les Amèriques no és cap somni!

Erika Serna i Coba

Més d'un miler de descendents dels primers catalans que durant les últimes dècades del segle XVIII van arribar a Cuba en cerca de fortuna estan agrupats actualment al Casal Català de l'Havana, entitat benèfica amb 175 anys d'història. Algunes famílies cubanes actuals porten cognoms catalans -Bacardí, Partagàs, Sarrà...- descendents dels primers que van arribar a enriquir-se amb el rom, la canya de sucre, el cafè i la venda d'esclaus.

La situació actual de l'illa és molt diferent, com també les biografies de les persones que emigraren, són històries particulars desconegudes que han deixat poc rastre, fins i tot sovint no formen part de la memòria familiar respectiva. Aquest és el cas de Jaume Cervera Castelló, que trobem que va estar ajudat durant força mesos, ja gran i malalt, per la Societat de Beneficència de Naturals de Catalunya de Cuba. Poca cosa sabem d'ell. Nascut a Llança el 1878, el trobem al padró d'habitants del 1897 vivint al carrer de la Unió, núm. 24, com a aprenent de comerç, amb la seva mare Rosa Castelló Gratacós, de 38 anys, i el seu padastre com a cap de casa, el comerciant Joan Pacareu Pagès, de 46 anys; també enregistren a Pere Genís, de 30 anys, com a transeünt de Vilallonga de Ter. Tres anys més tard, el nou cens de població del 1900 també inscriu al mateix habitatge Maria Cervera Fulcarà, de 22 anys, com a empleada de la llar. El pare de Jaume Cervera, Pere Cervera Granollers, havia mort uns anys abans i sabem feia d'adober.

Un expedient judicial de menor quantia tramitat pel despatx de procuradors Jou de Figueres¹ el 1906 ens aporta alguna informació suplementària del nostre protagonista i les seves propietats heretades a Llança. Va ser instat pel mateix Cervera, i hi figura com a adober de Llança, contra el seu oncle, Rafael Castelló Gratacós, de parador desconegut, per

poder inscriure al Registre de la Propietat a nom seu l'herència del seu avi, Jaume Castelló Serriñana (mort el 1903) i de la seva àvia, Margarida Gratacós Xaubet (traspassada el 1862), constituïda per una casa amb pati al barri del Port de Llança núm. 27, i un hort, d'un quart de vessana, al paratge dit l'Estany. Els seus avis havien signat capitulacions matrimonials amb el notari de Castelló d'Empúries, Joan Salamó, el 21 de juny el 1850, document que recull com el seu besavi Francesc Castelló havia fet hereu al seu oncle, Jaume Castelló. Més tard el 1883 davant de Juan Majuelo, notari de Llança, amb motiu del matrimoni del seu oncle Vicenç Castelló amb Úrsula Iter Xaubet, el seu avi el fa hereu, i al seu oncle Rafael li corresponen altres béns, que són els que ell reclama. Suposem que no tenia més germans. Pocs anys més tard, veiem la mare vídua vivint amb Joan Pacareu Pagès².

A partir d'aquí les notícies no són prou precises, ja sabem que els arxius cubans no estan accessibles, de manera que poca cosa es pot trobar. Consultat un petit expedient³ de persones que emigraren a Cuba des de Llança -Josep Estela i Antonio de Batlle l'any 1857, Josep Pagès Iter el 1853-, la sorpresa ha estat trobar el 1875 al seu oncle, Rafael Castelló Gratacós, que demana disposar de passaport per "residir en la isla de Cuba por mejora de fortuna" i també diu com tenia només 15 anys. Atès que no tenia edat per haver d'anar a fer el servei militar, només exigien que el seu pare es comprometés a fer un dipòsit d'una fiança de sis mil rals o el pagament d'un substitut per servir a l'exèrcit en cas li toqués per sorteig de lleva. A partir d'aquí, entenem el perquè el 1906 Jaume Cervera demana les propietats del seu oncle que havia marxat feia temps a Cuba, d'on pensem que ell mateix o la seva família cubana el devia animar a anar-hi amb els diners de la venda dels béns del seu oncle. Deduïm marxaria

la primera dècada del segle XX⁴, ja que no apareix al padró d'habitants de Llança del 1910.

El que sí que sabem del cert és que durant els anys 1940 fins al 1944, residia a la ciutat de l'Havana, des d'on va demanar i rebre mensualment un ajut econòmic de la Societat de Beneficència de Naturals de Catalunya, ja que afirma que no podia treballar a conseqüència d'un estat nerviós crònic sumat a greus problemes visuals. Apareix enregis-

trat com a casat i sense ofici determinat, és a dir "treballs generals".

Altres empordanesos que visqueren situacions similars i foren ajudats econòmicament pel Casal Català cubà són⁵: la mestressa de casa Filomena Joan, de 71 anys, vídua Abascal de Castelló d'Empúries, els anys 1940-1941; Joaquim Roig Nadal del Port de la Selva, oficinista de 30 anys que recorregué a l'ajut el 1941; Francesc Soler, figuerenc, solter, del 1936-1944; Joan Altadill Buïgues, confiter de 32 anys ajudat només per al pagament de la pensió el 1940 en condició de refugiat amb la seva dona i un nen, tots de Figueres; Josep Puigdevall Pinós, de 38 anys de Figueres, casat, mestre d'obres i delineant, ja que feia tres mesos que no treballava, ja que tenia la seva filla ingressada per una operació a l'hospital el 1941; Joan Budó Laporta, de 73 anys, de la Jonquera, subsidiat del 1940-1946; Catalina Barceló Berlà, bugadera, vídua amb tres mainades, amb 50 anys, de Roses, amb ajut els anys 1936-1937; el pescador Hildebrando Pagès Martí de Portbou de 52 anys que ajudaren el 1943; Pere Oliveras Busquet, cuiner de 64 anys, de Cadaqués, amb un malalt al seu càrrec, va ser assistit del 1936-1945; Aníbal Palet Pagès, del comerç, de 50 anys, de Cadaqués, que cobrà dos mesos de l'any 1936;

Josep Pell, de 65 anys, solter, delineant, demana un ajut el 1936 per liquidar deutes abans de retornar a Cadaqués, el seu poble d'origen; Josep Bosch Palau, de Cadaqués, de 64 anys, empleat de comerç, cobrà mensualment els anys 1940-1942; i el mariner de 64 anys Nemesi Escofet de Cadaqués ajudat el 1940. Les persones ajudades solien ser d'avanzada edat, amb problemes de salut, dones vídues i amb greus problemes per poder trobar feina i tirar endavant soles.

¹ACAE-110-91-112 exp. 18/96.

²El padró d'habitants del 1910 inscriu a Joan Pacareu Pagès de 58 anys casat amb Antònia Soy Domènech de 34 anys i nascuda a la Pinya -pertany a la Vall d'en Bas- amb dos fills petits, una serventa i tres mossos, tots a l'habitatge del carrer de la Unió, 28 de Llança.

³AMLL. Població, capsa 979.

⁴Curiosament trobem un Jaume Cervera que entrà als Estats Units per l'illa d'Ellis a Nova York el 1923 procedent de l'Havana, segons figura al *Passenger Search* on line, però no coincideix la data de naixement i també recull com l'últim lloc de residència són els Estats Units.

⁵Vegeu el catàleg d'aquest fons documental a "Arxius en Línia" entrant a l'apartat de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

La residència Álvarez de Castro durant el franquisme: propaganda i realitat

Esteve Deu i Baigual

L'any 1939, un cop acabada la Guerra Civil Espanyola, la casa Marly que havia estat expropiada i convertida en una colònia infantil per a nens refugiats de diverses regions espanyoles, ocupades per les tropes franquistes, va ser retornada al seu antic propietari, Joan Marly Deu. Però al cap de poc temps, el 25 de juliol de 1940, aquest va morir a Barcelona a casa del seu fill Marcel·lí Marly Busquets, que es va fer càrrec d'aquella propietat.

En la dècada de 1940 aquella finca va ser arrendada a la "Sección Femenina" de FET i JONS, que la va utilitzar per fer cursos de formació a noies d'aquella organització procedents de diverses regions espanyoles.

Però l'any 1949 la família Marly i l'agència de duanes que tenien a Barcelona possiblement passaven per dificultats econòmiques a causa dels escassos intercanvis comercials entre Espanya i l'estranger; això va obligar a la venda de la finca que tenia a Llança a l'Organització Sindical Espanyola, es va desvincular totalment del poble i el mateix any Marcel·lí Marly, la seva esposa Blanca Pittaluga i els seus dos fills van emigrar a Argentina, país d'origen de la muller.

Efectivament, en escriptura pública del dia 30 d'abril de 1949 Marcel·lí Marly Busquets va vendre a la "Delegación Nacional de Sindicatos de FET y JONS", representada per José de Pablo Muñoz, la finca de can Marly, amb la casa, els edificis annexos

i els jardins, per un preu total d'1.675.000 pessetes. Els nous propietaris la van convertir en residència per a productors de l'obra sindical d'educació i descans després de fer-hi algunes obres de reforma i millora abans de la seva posada en funcionament.

En un article publicat al *Boletín Sindical de la Delegación Provincial de Sindicatos* de Girona el dia 1 d'agost de 1950 hi ha una crònica de l'acte de la seva inauguració oficial el dia 25 de juliol del mateix any, dia del patró d'Espanya, amb l'assistència de les autoritats corresponents: un representat del governador militar, l'assessor eclesiàstic de la CNS en representació del bisbe de la diòcesi, el delegat provincial d'hisenda, el cap de la comandància de la guàrdia civil de Girona, el delegat provincial de sindicats de Barcelona, el delegat provincial d'ex-captius, el secretari provincial de la comissaria d'abastaments i transports, el comandant militar i el de la guàrdia civil de la plaça de Llança, l'ajuntament en ple, el jutge municipal, el capellà de la parròquia i representants de les seccions socials dels sindicats provincials. a més dels assistents al primer torn de vacances de la residència; es a dir, totes les forces vives.

En el mateix article es feia una descripció de les característiques de la residència. Es deia que estava instal·lada en una magnífica casa, envoltada d'amplis i cuidats jardins i que tenia una capacitat per a 120 productors, terme que en aquella època va substituir el de treballadors. Que la residència funcionaria tot l'estiu i hi podrien passar unes 1.000 persones en els diferents torns que s'hi organitzaven. Segons la crònica, l'edifici presentava un magnífic aspecte. Tenia una planta baixa amb una sala d'estar espaiosa i ben decorada, i un menjador amb mobiliari i accessoris a joc; també hi havia una oficina, una biblioteca i la cuina. Els pisos estaven destinats a habitacions, juntament amb les cambres de bany, una infermeria i petites sales d'estar.

D'aquests tipus de residències el sindicat vertical en va crear en diverses localitats de l'estat. Segons la propaganda del règim l'objectiu era permetre als treballadors espanyols, amb ingressos modestos, poder gaudir d'unes vacances com altres persones més adinerades. Era un programa que formava part del paternalisme social que practicava el règim, a partir de la idea que no hi havia classes socials i que es vivia en una nova societat en la qual teòricament tothom havia de tenir els mateixos drets. En un article publicat en el número 43 de l'any 2023 en la revista *Investigaciones Históricas* per José L.

Aguilar, Claudio Hernández i Alba Nueda amb el títol "¿Educación y descanso para los trabajadores españoles?. Falangismo y turismo social durante el desarrollo franquista", els autors afirmaven que el denominat turisme social era considerat pels jerarques de Falange com la més original i valuosa consecució de la justícia social en el món del treball, en portar el privilegi i el luxe de les minories a la gran massa de treballadors, per als quals passar unes agradables vacances d'estiu era una necessitat.

En un altre article publicat el dia 1 de setembre de 1958 en el butlletí ja esmentat es feia un elogi de les activitats que s'organitzaven en la residència de Llança en els diferents torns. Es deia que els residents, a més de poder gaudir del bany en les platges de l'entorn i de passejades pel terme i els voltants, s'ho passaven molt bé a la casa amb l'organització de balls i festes per a grans i petits i de la programació d'excursions per diversos indrets de la Costa Brava. Que el menjar, tot i ser senzill, era molt ben condimentat i el servei de les cambreres exquisit. I que en el llibre de suggeriments que tenia a disposició dels clients l'establiment els que hi van escriure alguna cosa només donaven mostres de gratitud.

Cada any, abans de l'estiu, es publicaven en diversos periòdics de tota Espanya els torns que s'organitzaven en cada residència, que eren de 15 dies quasi durant tot l'estiu, però de només 10 el més d'agost amb més demanda, i qualsevol treballador i els familiars que s'hi volguessin apuntar havien de fer la petició corresponent en funció de les places disponibles i veure després s'hi els havia tocat i en quin establiment.

La residència de Llança va tenir sempre molta demanda i l'any 1964 s'hi van fer obres d'ampliació amb la construcció d'un edifici annex per poder disposar de més habitacions i novament l'any 1967 amb la mateixa finalitat, efectuades pels mestres d'obres llançanencs Josep Vila Labòria i Paulí Triadú Oller, respectivament. S'argumentava, però, per part dels responsables de la gestió, que, per una qüestió de moralitat, es necessitaven més habitacions per evitar que pares i fills ja adolescents dormissin en una mateixa habitació, ja que no totes les habitacions de matrimoni en disposaven d'annexes per als fills.

La realitat, però, distava molt d'aquella visió ideal. En la residència de Llança en molts dels torns de vacances es va donar prioritat per poder gaudir-ne a persones amb responsabilitats polítiques en diverses institucions del règim, des de caps de la delegació

nacional d'educació i descans de Madrid i altres de diverses delegacions provincials fins a secretaris provincials del moviment i del Sindicat Vertical. A més, molts d'ells hi estaven més dies dels que tenien assignats, simplement perquè així ho decidien ells mateixos fent valdre els càrrecs que ostentaven o amb excuses com no disposar de bitllets de tren de tornada fins a un dies després del final previst de la seva estada.

Així mateix, entre setembre de 1958 i setembre de 1959 es van presentar diverses denúncies per irregularitats comeses per responsables de la institució, tant per part de residents com de treballadors, que van donar lloc a unes inspeccions ordenades pel delegat provincial de Girona d'educació i descans.

En les actes d'aquestes inspeccions, que es conserven a l'Arxiu Històric de Girona, es posa de manifest que el funcionament de la residència de Llança presentava efectivament un cúmul d'irregularitats de tota mena.

Es va comprovar, per exemple, que el llibre de caixa era de fulls solts intercanviables, amb la qual cosa no oferia cap garantia; que es pagaven 15 nòmines cada més, quan només hi havia 12 treballadors assignats, i que les altres tres es pagaven a uns treballadors ficticis, que en realitat generaven un fons de diners que es repartien els administradors al final de la temporada; que van desaparèixer de la caixa 4.160 pessetes sense que ningú hagués fet una comprovació de com es va produir el fet i on van anar a parar els diners; que hi havia desajustos comptables en les despeses en alimentació, que van generar un dèficit no justificat, i que alguns familiars dels administradors, que hi eren allotjats, no abonaven el 50% del cost de l'estada, que havien de pagar segons les normes.

Així mateix alguns residents s'havien queixat de la negligència del personal, ja fossin auxiliars administratius, cambreres i cuineres i la mateixa infermera, que, a més, va ser acusada per altres companys de treball d'emportar-se llençols de l'establiment sense pagar res amb el permís del director.

Segons alguns treballadors, que van fer declaracions davant dels inspectors, l'esposa del director, que comptava amb tota mena de privilegis i que feia i desfeia a la seva voluntat, va aconseguir l'acomiadament de quatre treballadores que no van voler fer feines particulars per a ella; aquests acomiadaments injustificats van provocar una mena de boicot de la resta d'empleats, l'actuació dels quals era cada vegada menys curosa i, a més, s'absentaven del lloc de treball quan volien i sense permís. Els acomiadaments, que

no van donar lloc a la contractació de substituïts, i la indisciplina de la resta de treballadors van reduir l'eficiència dels serveis, fins a punt que alguns dels residents van haver de fer feines que no realitzava el personal que les tenien assignades, cosa que va provocar aquelles queixes inicials.

Però, si amb això no n'hi havia prou, els treballadors de la residència, que eren en la seva majoria persones vinculades a Falange o a la Secció Femenina de diverses províncies espanyoles, que hi venien a treballar durant la temporada d'estiu, van denunciar que no els van abonar les despeses del viatge d'anada i tornada per venir a Llança, tal com els havien promès. Però el més greu va ser que tres germanes, que havien vingut d'Albacete, van denunciar al director de l'establiment, Estanislao Masiá Martínez, també d'Albacete, localitat en la qual exercia el càrrec de secretari provincial d'educació i descans, per haver rebut d'ell proposicions deshonestes.

Al final d'aquelles actes d'inspecció es feia constar també que el prestigi que aquell centre de vacances gaudia entre la gent del poble era escàs.

Així doncs, es podria concloure que la residència local per a productors de Llança, lluny de ser un lloc ideal per a treballadors sense recursos, que es mereixien unes vacances meravelloses, com predicava el règim, eren en realitat, per als seus jerarques, majoritàriament, que hi accedien per influències. I a això hem d'afegir que la mala gestió i la corrupció hi era molt present.

*Imatges pàg. 14 i 16
Residència Álvarez de Castro.
AMLLN. CPBNALLN. Any 50. Autor: A. Campaña.
Puiç-Ferran.*

HOSTAL CAN NARRA

Especialitat en peix

Carrer Castellar, 37
Tel. 972 38 01 78
EL PORT DE LLANÇÀ

Aleix
RAFART

CARNISSERIA-XARCUTERIA
PRODUCTES ECOLÒGICS

C/ Major, 7
Tel. 972 38 01 02
LLANÇÀ (Costa Brava)

Port de Llança - Moll Jordi Canal, s/n
17490 LLANÇÀ
Tel. +34 972 38 07 10
Fax: 34 972 38 07 06
club@cnllanca.cat
www.cnllanca.cat

Av. Reina Fabiola, 2 - Llança - tel. 972 12 00 89

SABIES QUE...

Trobaràs + de 3.000 productes origen local
identifica'ls amb la nostra etiqueta

Enamorem-nos
dels nostres
productes

Població o
Comarca origen
del producte

● Empordà

La Biblioteca Pere Calders

Joan Serra i Peral

El 17 de novembre de l'any passat es va dur a terme l'acte d'inauguració de l'ampliació i reforma de la Biblioteca Pere Calders de Llançà, un equipament que manté la seva ubicació dins de l'actual edifici de la Casa de Cultura de Llançà, al centre del municipi.

Aquesta biblioteca va iniciar el seu camí el 22 de gener de 2001. Tot i que aquest equipament va néixer com una biblioteca municipal gestionada directament per l'Ajuntament de Llançà; a l'any 2003 i mitjançant l'acord del Govern de la Generalitat en que s'aprovava el nou Mapa de Lectura Pública de Catalunya, es va incloure en el SLPC (Sistema de Lectura Pública de Catalunya) en la categoria de biblioteca filial de la

biblioteca comarcal Fages de Climent de Figueres. A partir d'aquest moment, la Diputació de Girona i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya es van fer càrrec també de la gestió i el seu manteniment, juntament amb l'Ajuntament de Llançà.

En la revisió del 2007 del Mapa de Lectura de Catalunya, la biblioteca va passar a la categoria de Biblioteca Local del SLPC, que és la que manté actualment. D'acord amb l'art. 28 de la Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya, el Departament de Cultura té la responsabilitat d'elaborar i mantenir actualitzat el Mapa de la Lectura Pública de Catalunya. El Mapa de la Lectura Pública de Catalunya (MLPC) és un instrument de planificació

territorial que comprèn tot el territori de Catalunya i que recull les necessitats de la lectura pública i el tipus de servei bibliotecari que correspon a cada municipi.

Aquest document estableix els mòduls per dimensionar els equipaments que permeten definir una estructura bàsica, i recull la realitat actual de serveis de biblioteca pública a Catalunya; l'anàlisi d'aquestes dades permet reconèixer i avaluar els déficits i prioritzar les actuacions.

El MLPC i les modificacions que s'hi fan són aprovats pel Govern de la Generalitat, un cop escoltat el Consell de Biblioteques i les associacions representatives de l'administració local de Catalunya.

Aquest projecte d'ampliació i reforma de la Biblioteca Pere Cal-

ders de Llançà és fruit doncs, per una banda de la necessitat d'adequar l'equipament als mòduls i paràmetres establerts en el MLPC i fixats per el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. I per l'altra banda, dels resultats obtinguts amb l'anàlisi i avaluació de les dades de funcionament i necessitats (l'estudi DAFO) i de l'equipament entre els anys 2001 i 2020¹; i també de l'anàlisi dels resultats obtinguts en les enquestes de satisfacció de l'equipament realitzades a tots els usuaris de la biblioteca a l'any 2019, que van permetre detectar les mancances i necessitats pendents de resoldre de l'equipament.

Amb tot aquest material i dades, l'any 2019, es va començar a redactar el document marc -el programa funcional de la Biblioteca Pere Calders- que havia de permetre definir l'organització, funcionament i model d'equipament que calia a Llançà i quines necessitats i demandes havia d'omplir en l'actualitat però també a vint anys vista.

El programa funcional de la Biblioteca Pere Calders de Llançà que a través d'un profund anàlisi de l'entorn, de l'evolució demogràfica i econòmica del municipi, dels serveis i equipaments actuals oferts a la ciutadania, dels usos i serveis oferts per la biblioteca entre 2001 i 2020, de les mancances i necessitats detectades a Llançà a través dels estudis DAFO i els estàndards establerts en el MLPC; va definir el model de biblioteca per Llançà.

Aquest document consensuat per les tres administracions gestores de l'equipament, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona i l'Ajuntament de Llançà va ser aprovat definitivament el 28 de

gener de 2021; i va permetre que els Serveis Tècnics Municipals de l'Ajuntament redactessin el projecte arquitectònic.

Amb l'ampliació de 615,93 m² la biblioteca, ha passat de tenir 180 m² a 795,93 m². S'han millorat i ampliat l'àrea general, l'àrea infantil i juvenil, l'àrea de treball intern i dos espais de suport polivalents que permetran organitzar tallers, cursos i cicles formatius orientats als diversos sectors que integren el teixit social i econòmic del municipi. També s'ha millorat la connectivitat tecnològica de la biblioteca amb cablejat elèctric i telefònic flexible que afavoreix que el manteniment de la biblioteca sigui més sostenible.

La inversió total en l'equipament ha estat de 753.246 euros. L'Ajuntament de Llançà ha aportat 52.129 euros, la Generalitat de Catalunya ha aportat 323.131 euros (203.131 euros per Obra de la línia 2022-2025 del Departament de Cultura i 120.000 euros del Pla únic d'obres i serveis de Catalunya (PUOSC).) i la Diputació de Girona n'ha aportat 377.986 euros.

Més enllà d'un servei lligat indubtablement a la cultura i la formació, la biblioteca Pere Calders de Llançà és un eix clau per a la millora de la qualitat de vida, per a la cohesió social i, en el seu conjunt, també per el creixement econòmic de Llançà i el seu territori del seu entorn.

L'adaptació a les noves realitats i necessitats social és imprescindible per assegurar la sostenibilitat de la biblioteca, cal apostar per la creativitat i la innovació com a eines per fer front al difícil context econòmic. La biblioteca ha d'evolucionar al ritme que marquen els canvis socials i reflectir el perfil de la ciutadania al que atenem. La biblioteca ha d'adaptar-se al propi entorn i per això cal substituir la idea "d'oferir serveis" per "l'adequar els serveis" a les necessitats de Llançà.

¹CHACÓN BELARRA, Carles; SERRA PERALS, Joan: "2001-2021: 20 anys de la Biblioteca Pere Calders"; Revista Farella, número 42, febrer de 2021; pàgines 20-21.

Imatges pàg. 18 i 19
Biblioteca Pere Calders de Llançà.
Autor: Fran Gutiérrez.

Fiscal · Laboral · Mercantil
Comptable · Assegurances

C/ Nicolás Salmerón, 6 Baixos
Tel. 972 12 09 94
info.buxeda@gmail.com
17490 LLANÇÀ

ZURICH ASS.
J. BUXEDA
AG. 170066-5

AUTO LLANÇÀ
ALINEACIÓ EQUILIBRAT FRENOMETRE PRE-ITV
MECÀNICA I SERVEI RÀPID DE L'AUTOMÒBIL

 BATERIES	 TUBS D'ESCAPAMENT
 CANVI D'OLI	 FRENS
 ALINEACIÓ	 CANVI DE VIDRES
 PRE ITV	 CÀRREGA AIRE CONDICIONAT

C/ Camprodon, 8 - Tel. 972 12 06 75

De can Trinxet a can Saula

Joan M. Pau i Negre

De la destrucció d'obres arquitectòniques sovint sorgeixen ruïnes o elements que ens motiven. Ens esforcem a imaginar com era l'obra en el seu esplendor i aspirem a reconstruir-la total o parcialment. No són sempre les guerres o el temps les causes de la seva desaparició. La fúria immobiliària ens porta tristos exemples de les seves nefastes conseqüències. Va ser el març del 1967 quan l'empresa Núñez i Navarro (de Josep Lluís Núñez) amb tots els imperdonables permisos legals del mandat de l'alcalde, Josep Maria de Porcioles, va executar l'enderroc d'una joia modernista de Barcelona. La casa Trinxet del carrer Còrsega 208, era un casal a quatre vents, amb una personalitat destacada i obra brillantíssima d'un arquitecte no menys brillant, en Josep Puig i Cadafalch, deixeble de Gaudí i alumne de Domènech i Montaner. La seva extensa biografia el situa també en el lloc més alt de la política catalana com a president de

la Mancomunitat de Catalunya; a l'àmbit de les arts com a descobridor de l'art romànic de la Vall del Boí i Val d'Aran i com arquitecte, un professional de vàlua extraordinària. Són obra seva les barcelonines casa Ametller (1898-1900), la casa de les Punxes (1905), l'edifici de Caixa Fòrum (1909-1912), la seu de la Diputació de Barcelona (1903), i entre moltes altres la no menys famosa casa Coll i Regàs de Mataró (1897). Sovint es va envoltar dels millors artistes plàstics, com els escultors Eusebi Arnau i Josep Llimona, pintors com Joaquim Mir, el decorador Gaspar Homar, el ceramista Sebastià Ribó, que intervingueren i deixaren petja a la casa Trinxet. Tot un munt d'obra artística estava destinada a desaparèixer totalment i sense escrúpols aquell nefast dia del 1967. Però el destí, amb l'acció oportuna i decidida d'un àngel de la guarda anomenat Maria Teresa Saula va immobilitzar el mall que hauria picolat l'edifici a bocins. Era una

Finques Company Ceigrup
Immobil·liària des de 1963

INTERMEDIACIÓ COMPRAVENDES I LLOGUERS
NOVES PROMOCIONS
ADMINISTRACIÓ PATRIMONI LLOGUERS
ADMINISTRACIÓ COMUNITATS PROPIETARIS
VALORACIONS I ASSESSORAMENT URBANÍSTIC
ESTUDIS D'INVERSIÓ I GESTIÓ PATRIMONIAL
LLOGUER DE VACANCES

La immobiliària **número 1** de les comarques gironines

LLANÇÀ
c/ Castellar, 48-50
17490 Llança
972 38 01 97
llanca@finquescompany.com

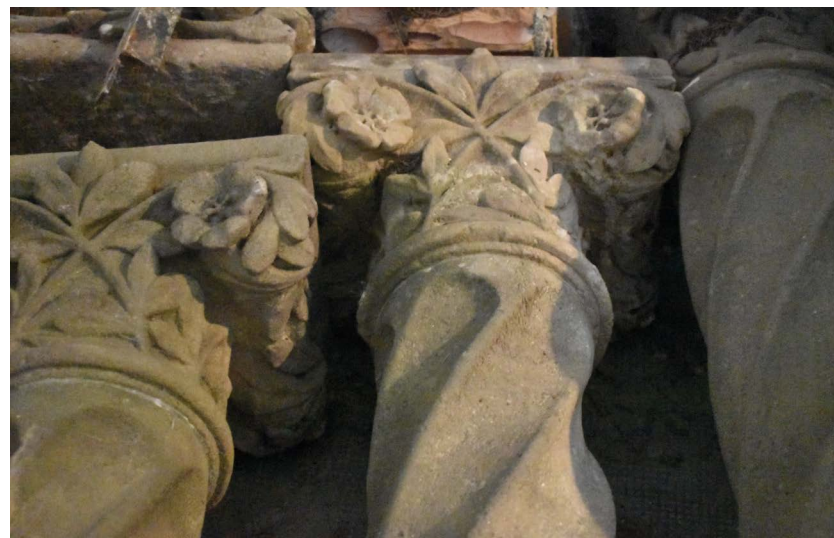
Oficines a Figueres, Roses, Llança i Girona
www.finquescompany.com

BAR FELIP

C/ Nicolás Salmerón, 2
Tel. 972 38 13 28
17490 LLANÇÀ

de les tres germanes Saula-Palomer, propietàries de la casa llançanenca coneguda com can Saula, on passaven llargues temporades i que actualment és la seu de la Fundació Germanes Saula-Palomer.

Al començament de la demolició de can Trinxet s'hi va presentar Maria Teresa Saula acompanyada del decorador Alfons Alzamora per intentar salvar tots els elements decoratius possibles que un cop adquirits varen traslladar a la seva casa pairal de Calella de la Costa. L'any 2003 per desacord polític, aquesta casa va ser desmuntada i moltes peces les van portar a la seva casa de vacances de Llança. Algunes obres varen ser reubicades com la magnífica llar de foc de l'escultor Josep Llimona que presideix la sala d'estar i que com a tècnic vaig intervenir en la seva reconstrucció, tres finestres amb vitralls a la caixa d'escala, l'arrimador ceràmic del porxo, etc. Però alguns preciosos elements arquitectònics, capitells i columnes, resten mig enterrats al jardí o apilats al garatge, esperant recuperar la dignitat perduda en un lloc adient. Opino que una nova i definitiva ubicació podria ser a can Marly, recentment incorporat al patrimoni cultural de Llança, i al que es preveuen funcions museístiques que pensa portar a cap en un futur proper l'Ajuntament de Llança. Augurem una bona entesa entre la Fundació Germanes Saula-Palomer i el Consistori per aconseguir dignificar el que es va salvar de can Trinxet i que es pugui dir amb veu alta que can Trinxet és viu a Llança, per la passió per l'art que demostraren les germanes Saula al llarg de la seva vida i l'estimació per la nostra vila.

Bibliografia:

"Què va passar amb la fabulosa joia modernista desapareguda l'any 1967?"

(Toni Vall, ARA DIUMENGE. 24/03/2024).

"La Casa Trinxet no va morir del tot".

(Toni Vall, ARA DIUMENGE. 15/09/2024).

Imatges pàg. 20 i 22

Elements escultòrics i decoratius de can Trinxet, actualment a can Saula.

Autor: Joan M. Pau Negre.

Imatge vertical pàg. 22 i 23

Llar de foc de can Trinxet, reubicada a can Saula.

Autor: Joan M. Pau Negre.

Ricard Massot i Costa, farmacèutic a Llança (1928 - 1936)

Lluís Feliu i Pumarola

De mans de la família Massot/Tarrús, que fa molts anys que estiuja a Llança, ens ha arribat una documentació que informa d'un altre lligam d'aquesta família amb el poble. Una antiga farmàcia al carrer Pi i Margall 5, actual carrer Pilota, dels anys 1928 al 1936, on el senyor Ricard Massot i Costa va exercir de farmacèutic. Abans fóra el farmacèutic de l'Hospital Santa Caterina de Girona, des de 1905 al 1907, i després va obrir farmàcia a Breda, i a Riudarenes.

Per introduir-nos al tema, no podem deixar passar per alt una tirallonga de discussions i reclamacions entre apotecaris, per assolir el càrrec de Farmacèutic Titular de la Vila. Tenim dades des de l'any 1925, de litigis entre els Srs. Farmacèutics, Lluís Figa i Bigas, i Antoni Vergés i Buscató, plets i recursos que s'allarguen dècades, i que eren aprovats o desestimats, segons les anades i vingudes de les diferents Corporacions Consistorials.

En alguns d'aquets recursos, es va veure involucrat el Sr. Massot.

Fem un viatge per la Història a través dels Llibres d'Actes de l'Ajuntament.

A 28 de febrer de 1925, en sessió extraordinària, es llegeix una instància del Sr. Antonio Vergés, exfarmacèutic titular d'aquesta població, en la que manifesta que en forma arbitrària i il·legal, va ser destituït del seu càrrec a data de 18 d'abril de 1919, anomenant al seu lloc el Sr. Luis Figa i Bigas. L'Ajuntament declara no poder acceptar-se els modus i acords amb els que l'anterior consistori, va anomenar a l'actual farmacèutic, es declara la plaça vacant, s'obre un concurs d'aspirants, i s'anomena per exercir aquest càrrec interinament, al Sr. Antonio Vergés.

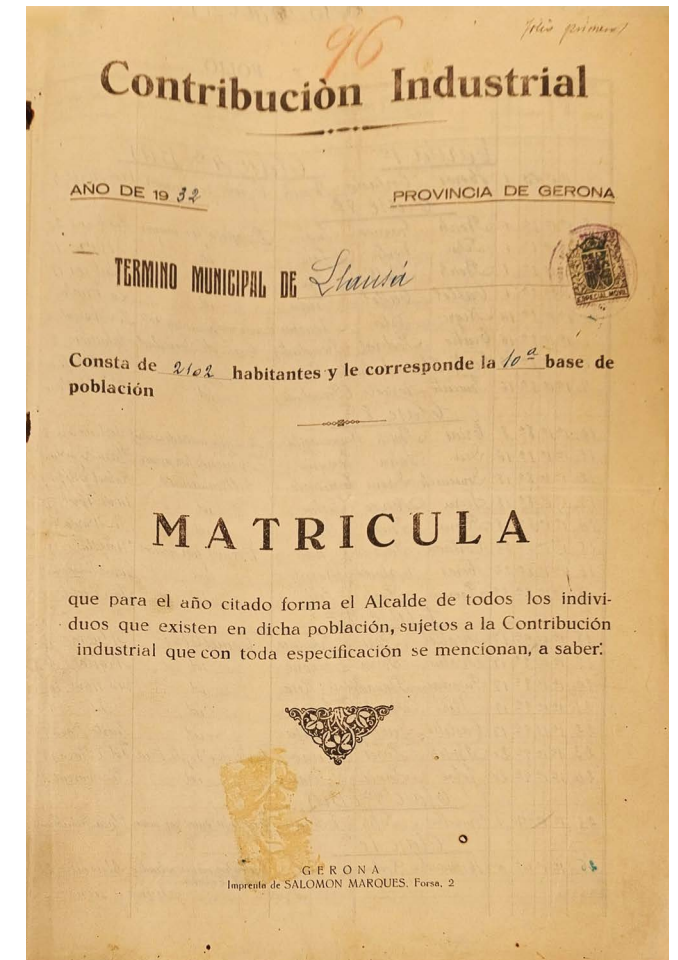
A 26 de març de 1928, en sessió extraordinària, es dona lectura als aspirants pel càrrec de Farmacèutic Titular de la Vila, que són, Antonio Vergés, i Luis Figa. En primera ronda, guanya Vergés, però es protesta per part d'alguns regidors, ja que s'incomplixen els requisits per accedir al càrrec, al ser, el Sr. Vergés, major de 70 anys. Es torna obrir

un altre concurs per cobrir la vacant de farmacèutic, mentre tant, tot queda igual. Al mateix temps, es desestimen varis recursos interposats per un i altre aspirant.

A 20 de juny de 1928, en sessió extraordinària, convocats tots, es tracta sobre la vacant de Farmacèutic Titular de la Vila, per haver finat el Sr. Antonio Vergés i Buscató, que fins ara feia aquesta tasca. Es decreten 30 dies hàbils per a presentar la sol·licitud, i es demana: 1r. Estar exercint o haver exercit de farmacèutic municipal. 2n. Posseir els estudis superiors del doctorat en farmàcia. 3r. Haver guanyat per oposició o consens, càrrecs tècnics de l'Estat, Província, o Municipi, en l'especialitat de farmàcia. 4t. Qualsevols altres mèrits que s'al·leguin i siguin presos en consideració per aquesta Corporació Municipal.

A 5 d'octubre de 1928, en sessió del dia, el consistori va desestimar un recurs presentat pel Sr. Luis Figa, i es llegeix la sol·licitud presentada pel farmacèutic Sr. Ricardo Massot i Costa, de 53 anys

d'edat. Al reunir el present, tots els requisits i condicions reclamats pels Estatuts i Normes d'Admissió, és anomenat per majoria absoluta, com Farmacèutic Titular de la Vila, el Sr. Ricardo Massot, amb un sou anual de 440 pessetes.

A 29 de març de 1930, en sessió extraordinària, l'Ajuntament es reuneix per a discutir i aprovar en el seu cas, per a suspendre del seu càrrec de Farmacèutic Titular al Sr. Ricardo Massot, i anomenar al Sr. Antonio Figa. Després de discutir i dilucidar les formes i maneres de les anteriors Corporacions, allunyades de fonaments democràtics i judicis imparcials, i sense que això suposi cap adversitat ni objecció pel Sr. Massot, que reuneix totes les condicions legals, es readmet al Sr. Luis Figa com Farmacèutic Titular, i s'anomena al Sr. Ricardo Massot, com interí.

A partir d'aquí, es perd la pista del Sr. Massot als Llibres d'Actes de l'Ajuntament, però podem seguir la seua activitat farmacèutica al carrer Pi i Margall 5, seguint els Llibres de Matrícules de Contribució

reiterado cargo, habiendo resultado nombrado por unanimidad de todos los hñs Concejales que constituan la mayoria absoluta de los mismos, farmacéutico titular propietario de esta villa con el sueldo anual de cuatrocientas cuarenta puetas, el unico concursante Don Ricardo Massot Costa por entender que reune además de las condiciones exigidas en el concurso, meritos sobrados para ello; y que por el Sr. Alcalde se le haga saber este nombramiento a los efectos oportunos, publicandose asi mismo por edicto en el sitio de costumbre para conocimiento general.=

solicitud y documentos que a la misma se acompañan presentados en esta Alcaldia optando el cargo de referencia, y que es el siguiente. =
Don Ricardo Massot Costa, farmacéutico de cincuenta y tres años de edad y vecino de Riudarenes, acompaña a su instancia, el título de Licenciado en Farmacia, certificado de la Facultad de Farmacia de la Universidad Central con datativo de tener aprobados los estudios superiores del Doctorado en Farmacia, certificado de la Excmª Diputación provincial de Gerona, de haber ejercido durante siete años

les pel·lícules que s'exhibien, com "Draps i Ferro Vell", la primera pel·lícula doblada en català, sent el primer doblatge a la Península Ibèrica, i també anota la recaptació en taquilla, feta cada dia.

Industrial, en els que es veu reflectida la seva Alta, des de l'any 1932 fins l'any 1936. De l'any 1939 al 1940, el carrer canvia de nom per Pilota.
Com a curiositat, dir que a l'any 1940 es dona Alta en aquell local, la Sra. Serafina Borrell i Vergés, com "Venta confección niños". I l'any 1947, Alta de la Sra. Daniela Heras i Borrell, com "Venta de prendas i tejidos al por menor".
A més, hem de comentar la implicació del senyor Ricard Massot amb El Foment Català Republicà de Llançà, constatat en una llibreta del Cinema Sonor d'aquest Foment al poble, amb les funcions de cinema dels anys 1932 al 1935, on queda registrada la programació amb retalls promocionals de

- Imatge pàg. 24
Avis, Ricard Massot i Pons, Encarnació Riudaura. Petits, Benita Massot i Ridaure, Andreu Massot i Ridaure. Fotografia propietat Massot.
- Imatge pàg. 25 (esquerra)
Ricard Massot a la farmàcia del carrer Pi i Margall, 5. Fotografia propietat Massot.
- Imatge pàg. 25 (dreta)
Llibre de Matricules de Contribució Industrial. Fotografia Arxiu Municipal de Llançà.
- Imatge pàg. 26 (superior)
Ricard Massot anomenat Farmacèutic Titular. Fotografia Llibres d'Actes.
- Imatge pàg. 26 (inferior)
Part de presentació de documents a la vacant de farmacèutic. Fotografia Llibres d'Actes.
- Imatge pàg. 27 (superior)
Detall de la programació de la Llibreta del Cinema Sonor del Foment Català Republicà de Llançà. Fotografia propietat Massot.
- Imatge pàg. 27 (inferior)
Portada de la Llibreta del Foment Català Republicà de Llançà, Cinema Sonor. Fotografia propietat Massot.

Nous escrits de Joan Pagès i Iglesias, en “Joan Zola”

Joan Serra i Peral

Als principis del segle XX, i només en una dècada es varen editar una desena de llibres d'autors vinculats amb Llança. La raó d'aquest impuls literari, ara per ara, la desconeixem.

L'any 1902, Francesc Xavier Majuelo va publicar Poesías. Entre els anys 1903 i 1910, Pere Oriol i Fulcarà¹, va publicar “La solución única y verdadera del Problema Social”, “Lo Japet i la Mundeta de CastellFullit”, “El Perico y la Lola”, “La Justicia Divina”, “La Caritat y la Verge del Port de Llansá”, i “La Bordeta”.

De Joan Pagès Iglesias ja coneixíem part de la seva obra poètica. El llibre de poesia “El resolt de la donzella” editat l'any 1904 i el full solt imprès a la Impremta Serra Comas de Figueres i editat entre els anys 1900 i 1904, i que sota l'encapçalament de “Desengany del mon Sementiri de la Vila de Llansá: sospirs de tres calabres aprop lo un del altre”, recull tres pensaments en vers de tres difunts que suposem es trobaven enterrats un al costat de l'altre².

El primer, “Un Valen del mon”, recull el sospir o la veu de Joan Jenestre, morta a l'any 1881. En segon, “Una senyora molt amable”, recull la veu de Maria Mosquera, senyora d'un tinent de carrabiners, morta a l'any 1882.

Meditació de Jesús estant en lo hort en la oració derramant sang y aigua.
Meditació molt aprofitosa.

Conversa entre la ànima y Jesús.

Ànima.

1 Vésteten ànima meva en lo hort de Getsemani que lo Bon Jesús thi espera y está molt trist an-allí.

2 Es an'allí agenollat que molta compassió fa am tota la soletat pregant al seu Pare está.

3 Ell plora amargament derrama sang y sahó que se veu ben clarament que té gran pena y tristó.

4 Ay Jesús y que teniu que tant llastimós esteu am lo cor tant compassiu que de tant cansat sneu.

5 Vos contemplo agenollat molt trista la vostra cara y am tota la soletat pregau Vos á lo Etern Pare.

6 Que me entenia lo meu cor ay si Jesús meu amat al ventros aquí dins lo hort ab tanta de humilitat.

7 Quina es la causa Jesús que esteu ab tanta agonia com vos contemplo á Vos ay Den meu en aquet dia.

8 Que si vos puch aconsolar en la pena que esteu vos puch ben assegurar que de mi consol tindreu.

9 **Jesús.**

Ay Filla molt estimada estich jo aquí esperant la mort trista quem donarán en la meua Passió sagrada.

10 Som com un sentencià esperant la trista mort que vingui un mal factor per ser jo pres y lligat.

11 Y tota ma passió ara me se ha presentada que de tan temps jo esperava per salvar lo pecador.

12 Un calse molt dolorós mon Pare me ha presentat

lo cual jo li he acceptat ay si Filla generós.

13 Que an-a mi me pegarán passat de sis mil assots am gran furia y esvalots la eskena me llegarán.

14 De una corona de espinas lo meu cap será lligat y per mofa coronat per aquella gent tant indignes.

15 Y una creu ting de portá al calvari dolorós sent tant maltractat son cos ay que no hi podré arribá.

16 Ay quina trista jornada que an-a mi se me espera y tan trista hauré de veure la meua afligida Mare.

17 Gran pena tindrè allavors molt mes que not pots pensá pero mes se me aumentará al encontrarme los dos.

18 Y per últim moriré si Filla clavet en creu disposat pel Pare meu sa voluntat cumpliré.

19 Ay quina gran amargura lo meu cor está passant y cap consol va trovant en aquesta trista hora.

20 Y encare altre pena hi ha adintre de lo meu cor quem don mes pena y dolor que aquesta que he de passar.

21 **Ànima.**

Ay dolcissim Bon Jesús si en tanta pena esteu y encare unaltre Vos mes gran que aquesta tindreu.

22 No es pas res de estrany Senyó que esteu en tanta agonia derramant sang y sahó ay si Den meu aquet dia.

23 Ay digneume Jesús meu quina altre pena será aquesta que Vos tindreu que mes tart ha de passá.

24 **Jesús.**

Ay si Filla molt amada es lo gran afecte de amor que jo ting al pecador y ho comprendrés be tu are.

25 Al pensar que tant patiré y al saber que tanta ni haurán que no se aprofitarán de las penas que passaré.

26 Y em tornarán renovar la passió dolorosa trista cosa horrorosa que per mi ha de passar.

27 Aquesta es Filla estimada la mes gran pena y dolor y lo sentiment de amor que jo estich passant ara.

28 Trista estás ànima meua lo bon Jesús está esclamant la pena que está passant y la mort que se li espera.

29 Y al mitg de tanta amargura ab los sens deixebles va que vaigin amb ell á orá alomenos una hora.

30 Tant que tots me vareu di que me voliau ajudar y are no velleu vetllar ni una sola hora en mi.

31 Despertemse ab diligencia y digam en oració que en tota tribulació Deu nos dongui paciencia.

32 Y el bon Jesús ni un consol dels sens deixebles no en tenia que sentorna ara tot sol ab molta pena y agonia.

33 **Ànima.**

Póstete ànima meua al costat del Redentor y ab reflexió considera la seva pena y dolor.

34 Mirat quos jo teu amor... es la teua alegria... es la teua satisfacció... es la teua dolça guia...

35 Y per qui es que pateix y per qui tant trist está y amb-e que consisteix lo que tant trist lo fa está.

36 Ay de mi desgraciat jo tal pena mereixia de ser del cel desterrat privat de tanta alegria.

37 Y lo bon Jesús per mi per poguerme llibertá se conforma de mori ab tanta pena passá.

38 Meua es aquesta sang... meua es aquesta sahó... que vos esteu derramant ab tanta pena y dolor.

39 Ja que ab tanta pena y amargura á tota la terra arrogen tant sols Jesús una gota al meu cor cauren deixeu.

40 Puis es Sang de valor y ab tant amor derramada la meua ànima Senyor quedará purificada.

Es autor Joan Pagès Iglesias, hermità de Nostra Senyora del Port, de la Vila de Llansá—Any 1908.

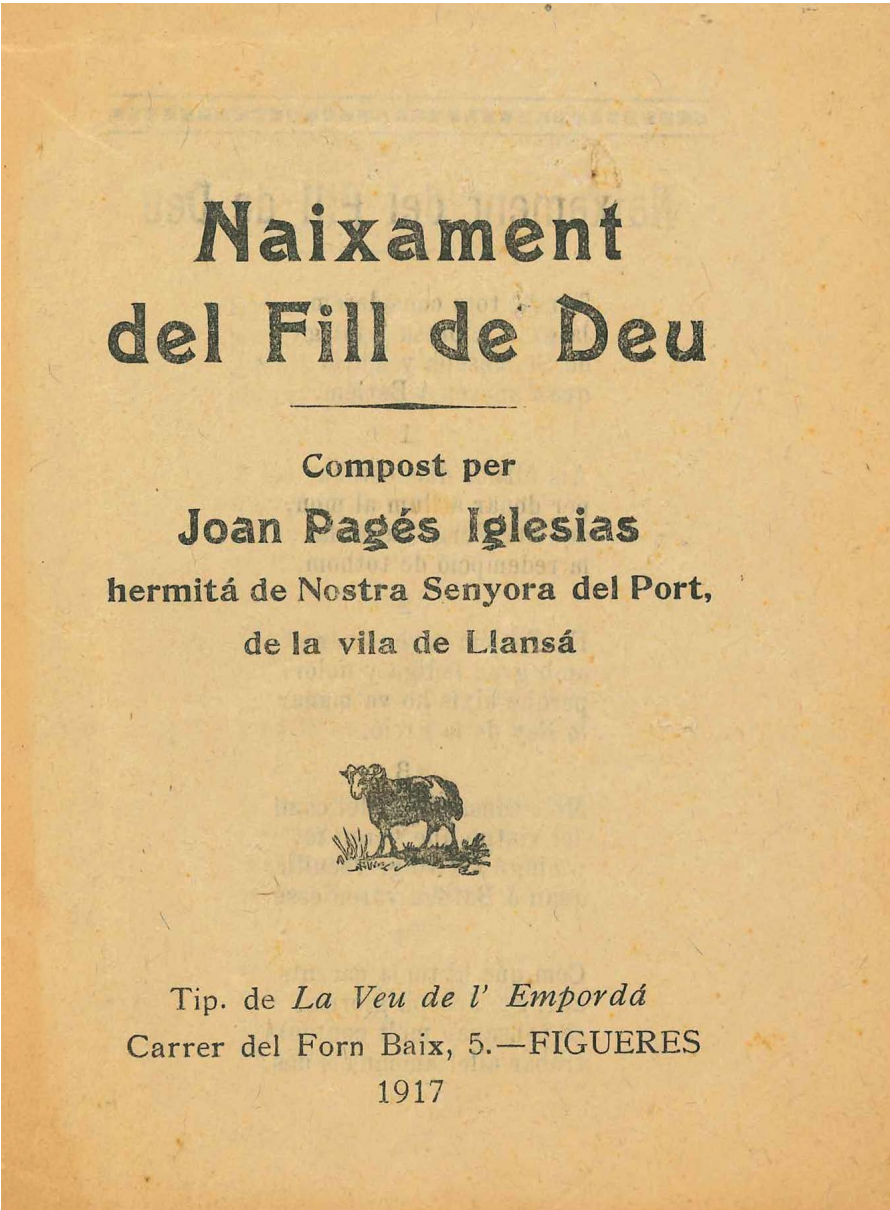
I el tercer i últim “Un ferverós sacerdot”, recull la veu de M.S.F. Trincher, ecònom de Llança, mort a l'any 1877.

Recentment, l'Arxiu Municipal de Llança (AMLLN) ha rebut la donació de dues obres més d'aquest autor, concretament el fulletó “Naixement del Fill de Deu” i el full solt “Meditació de Jesús estant en lo hort on la oració derramant sang y aigua”.

En el full “Meditació de Jesús estant en lo hort on la oració derramant sang y aigua: Meditació molt profitosa” (32 cm x 22 cm) on l'autor fa constar que es tracta d'una “Conversa entre la ànima y Jesús” no hi consta el nom de l'impressor però si la data de 1908. Al peu del full apareix “És autor Joan Pagès Iglesias, hermità de Nostra Senyora del Port, de la Vila de Llansá”. Aquesta obra consta de quaranta estrofes de quatre versos mètrics en octosíl·labs.

El fulletó de vint pàgines “Naixement del Fill de Deu” (16'7 cm x 12 cm: 18 pàgines originalment, està incomplett) i que segons consta en la portada “Compost per Joan Pagès Iglesias hermità de Nostra Senyora del Port de la vila de Llansá”, va ser imprès a la Tipografia de La Veu de l'Empordà (Carrer del Forn Baix, 5 de Figueres) a l'any 1917. L'obra explica en vers la història del naixement de Jesús i està composta per cent estrofes de quatre versos mètrics també en octosíl·labs.

Joan Pagès Iglesias, conegut com a Joan Zola va ser l'últim ermità resident a la capella del Port de Llança. Va néixer a Llança, el 23 de gener de 1856, fill de Joan Baptista Pagès, de Llança, i de Rosa Iglesias, de Colera. Als seus 26 anys, decidí dedicar la seva vida al servei de l'ermita i

es traslladà a viure a la casa de l'ermità. Durant 48 anys, va estar al servei de l'ermita, tenint cura del culte i devoció de la Mare de Déu. Li sobrevingué la mort el 7

de març de 1930, i el dia següent se li donà cristiana sepultura en el cementiri públic de la vila. Consta en la partida de defunció que tenia 74 anys i que era solter.

¹SALVATELLA, Josep M.: “L'obra literària de Pere Oriol”. Revista *Farella*, núm. 16, febrer de 2003, pàg. 34-35.

²SERRA PERALS, Joan : “Un nou text literari de Joan Pagès Iglesias, Joan Zola”. Revista *Farella*, núm. 35, novembre de 2013, pàg. 40-41.

La Coma:

un exemple d'expansió urbanística de Llança

Arnald Pluja i Canals

Per Coma definim una petita depressió del terreny, situada entremig del Port i la Vila, formant una minúscula i assolellada vall, on antany s'hi collien raïms, olives i verdures. Els llançanencs de més edat encara ho recorden com un bucòlic pla de vinya, oliveres a la part elevada i al centre un gran hort amb una caseta i una sínia adossada, que pertanyien a diverses famílies, com els Masdeu i els Pacareu de Llança. A principi dels anys seixanta, en temps de l'alcalde Ricard Suñer Espadaler, quan

el boom turístic ja aixecava xalets a Fener i a l'entorn marítim del Port, Grifeu i la Farella, els súbdits belgues Gerard Emmanuel Lunskens, la seva esposa Simone Lamblotte i altres socis, adquiriren diverses finques de conreu al sector de "La Coma". A l'any 1965 i amb les hectàrees resultants, els mateixos associats promogueren una urbanització que s'estengué per la rodalia, essent l'eix principal la pròpia Coma, però rebatejada com avinguda Reina Fabiola, en honor a la consort del rei Balduino de Bèlgica. També deixaren em-

premta del seu origen i nacionalitat, fixant una reproducció de "Le Manneken Pis" (*l'enfant que pis*) de Brussel·les, a la cruïlla que comunica amb la carretera de Llança al Port de la Selva. En aquest ocasió, la majoria de propietaris no eren francesos, sinó belgues i de Llança, de tal manera que a nivell local sempre s'ha considerat com una extensió del casc urbà, amb inclusió d'algunes activitats industrials, com el Supermercat Anita, (Anita Pagès), avui administrat per la cadena Valvi, un bar, un Mini Golf de 18 pistes de la família Musquera

Imatge pàg. 30
El paratge de "La Coma", a mitjan del segle XX, totalment conreat. Al bell mig l'hort amb la sínia i la caseta. Col·lecció Arnald Pluja Canals.

Imatges pàg. 31
1. El paratge de La Coma, totalment conreat de vinya, amb el traçat de l'actual carrer Ramon Muntaner. Arxiu família Lunskens.
2. L'Avinguda Reina Fabiola, ja ben definida i parcel·lada. Arxiu família Lunskens.
3 i 4. Dues imatges amb les primeres construccions de l'Avinguda Reina Fabiola. Arxiu família Lunskens.
5. Pla Parcial de "La Coma", amb distribució dels carrers i de les parcel·les resultants. Arxiu família Lunskens.
6. Encapçalament del projecte d'urbanització presentat a l'ajuntament a l'any 1965 pel Sr. Lunskens. AMLL.

i la botiga d'electrodomèstics de la Juanita Castelló i del seu marit Pere Mallol, que també exercia d'electricista. A l'any 1989 tots els carrers de "La Coma" van ser objecte d'un nou asfaltat i millora de l'enllumenat, i l'any 1977 quedaren enllaçats els carrers Fluvià i Mediterrani. Durant alguns estius, la comunitat de veïns, ben arrejada a Llança, organitzà una animada festa, engalanant el carrer i oferint música, balls i cremats

als assistents. En data coetània les germanes Pilar i Dolors Vila Falcó, dues llançanenques residents a Perpinyà, també s'afegiren al progrés i fraccionaren en dotze solars la vinya heretada dels seus pares al paratge de la Verge de l'Esperança, avui carrer Mediterrani, que en conjunt han unificat i connectat el nucli de la Vila amb el del Port de Llança, creant una sola àrea interurbana. Actualment tot el paratge de "La Coma", ex-

cepte algunes zones verdes, està tot edificat i envoltat d'urbanitzacions: Bateria, Farella i Pere Salvat (carrer Ramon Muntaner) i alguns dels habitatges ja han canviat de titular o de generació. Els diferents fotogrames que presentem, ordenats de forma cronològica, evoquen la gran evolució paisatgística soferta per Llança en les darreres dècades, que contrasten amb l'immobilisme constructiu de segles enrere.

Imatges pàg. 32

Dues imatges amb seixanta anys de diferència: el paratge de "La Coma", a l'any 1965, sense edificacions i avui, any 2025, rebatejat com Avinguda Reina Fabiola, totalment omplerta de cases.

MUSEU DE L'AQUAREL·LA

LLANÇÀ, CAPITAL DE L'AQUAREL·LA

Plaça Major, s/n
17490 Llança (Girona)
Tel. 972 12 14 70
mda@mda.cat
www.mda.cat

Horaris:

De dilluns a dissabte: De 9.00h a 13.00h

De dimecres a divendres: De 16.00h a 20.00h

Ajuntament de Llança
www.llanca.cat

Museu de l'Aquarel·la

Els gats ferals, origen i evolució fins els nostres dies

Oscar Soler i Bosch

Els gats que viuen en el poble de Llança, moltes vegades ens passen inadvertits o ni ens hi fixem. Sabeu d'on provenen? Com viuen? Quin és el seu origen?

El nom o la paraula gat se li atribueix diferents orígens a Egipte se li deia “myeou” com el crit que fa quan miola, a siria “qato”. Segons els orígens de la nostra llengua romànica, per exemple de l'italià “gatto” de l'espanyol “gato” i català “gat”.

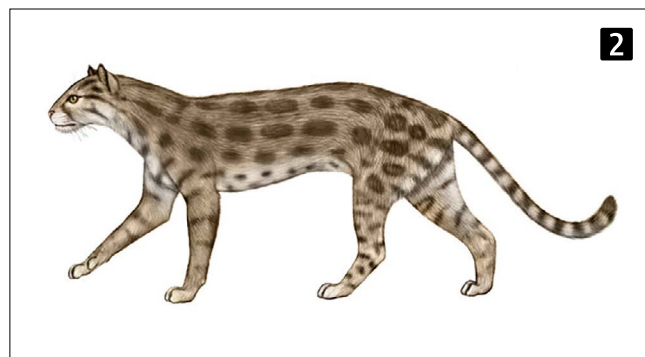
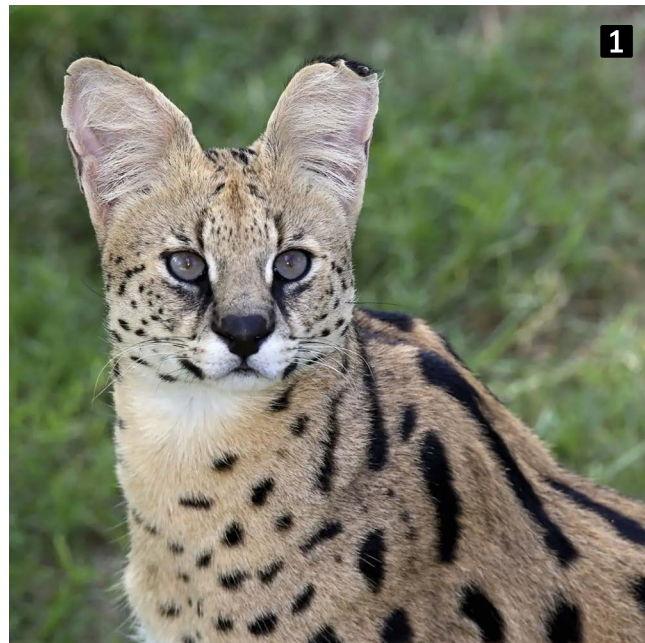
És un animal salvatge que ha passat de viure en el bosc a habitar entre nosaltres, històricament parlant es creu que el gat va ser domesticat aproximadament a l'any 7.500 a.c., però el seu origen es remunta al voltant de 60 milions d'anys amb un avantpassat comú els “aitanis” que eren uns petits carnívors semblants a les genetes.

El més semblant a un gat actual, era una espècie que va viure fa 40 milions d'anys a Europa, ara ja extinta que es deia *proailurus*. Eren uns animals petits i carnívors i el *pseudaelurus* que va existir fa 16 milions d'anys, dels quals es separa l'espècie fins a evolucionar als gats que coneixem actualment.

EGIPTE I EDAT MITJANA

Els gats també han tingut els seus alts i baixos, com totes les civilitzacions, a l'època d'Egipte eren venerats com Deus i a l'edat mitjana perseguits caçats i cremats a les fogueres perquè es pensaven que eren dimonis o feien servir les seves pells per fer moneders.

Hi ha registres històrics on es parla que es feien servir parts de gats per fer ungüents com per exemple la utilització dels excrements com a remeis per la caiguda del cabell o per curar la febre o l'epilèpsia, o la grassa per curar l'artritis, o en els períodes històrics que es va passar fam tant a Espanya com a França es va considerar comestible, tot i que l'església ho considerava una brutalitat si no era per necessitat.

La domesticació del gat salvatge i el contacte amb els humans es produeix amb la introducció de l'agricultura en el moment en que s'emmagatzema el gra, apareixen ratolins i rates; i és quan apareix el depredador natural el gat salvatge.

EDAT MODERNA

Cap el segle XIX el gat comença a considerar-se familiar i ofereix serveis com el control de plagues i és utilitzat a botigues, oficines, magatzems, granges i barques, inclús hi ha companyies d'assegurances que exigien que hi hagués gats abordo dels vaixells.

CURIOSITATS

Els gats es un exemple d'higiene ja que es renta fins a 20 vegades al dia. El gat va triar ser domesticat, es va acostar als humans i van decidir conviure amb ells per seu interès i benefici propi, els era fàcil trobar aliment (ratolins i rates a les granges, magatzems, etc.). Els agrada la companyia dels humans, es refreguen perquè t'estan marcant i es consideren el teu amo, si et llepen és que els agrades i et consideren un dels seus, quan es posen panxa amunt és que et tenen confiança, i et mostren estimació, enterren les deposicions per evitar ser detectats pels seus depredadors, per la nit són més actius, la seva visió és en color i dormen entre 14 i 16 hores al dia, et porten el que han caçat com a mostra que et consideren un d'ells, per mostrar-te el que saben fer o per alimentar-te.

ELS GATS FERALS DE LLANÇA

Ara ja sabeu, quan veieu un gat feral a Llança podreu tenir una visió més amplia i més coneixement del que han hagut de suportar i patir al llarg de la història, són uns supervivents.

Els gats ferals són animals protegits, moltes de les ordenances municipals dels pobles i ciutats els consideren com animals salvatges urbans d'especial protecció, formen part del patrimoni del poble tots aquells que comparteixen territori geogràfic amb les persones, referit al nucli urbà de ciutats i pobles.

Imatge 1 pàg. 34
Fotografia d'una geneteta.

Imatge 2 pàg. 34
Il·lustració d'un pseudaelurus.

Imatge 3 pàg. 34
Il·lustració d'un proailurus.

Entrevista a Yasmina Pérez Miguel, presidenta de l'Associació Gats de Llança

Oscar Soler i Bosch

Yasmina Pérez Miguel, presidenta de l'Associació Gats de Llança, és qui més coneix la situació i qui ens pot explicar de primera mà les tasques i feines que fan totes aquestes dones voluntàries i de forma altruista que no es veu i que passa desapercebuda però tant necessària.

Molt bé Jasmina, diga'm quantes voluntàries sou?
Som unes trenta.

Des de quin any esteu fent de voluntàries?
Moltes des de fa més de deu anys.

Quantes colònies de gats hi ha a Llança?
Al voltant de quaranta.

I diga'm, quants gats hi han en total?
Uns quatre cents cinquanta gats en total.

Quina es la tasca que feu i com els cuideu?
La nostra tasca principal és tenir cura dels gats de carrer de Llança, proporcionant-los aliment, atenció veterinària i, sempre que és possible, buscant famílies que els vulguin adoptar. Els cuidem alimentant-los regularment en diversos punts controlats del poble, on també vigilem el seu estat de salut. Quan detectem que algun gat està malalt o ferit, el portem al veterinari per rebre el tractament necessari. A més, treballem en programes de control de colònies felines mitjançant la captura, esterilització i retorn (Mètode CER), per garantir que les colònies no creixin descontrolin i que els animals tinguin una vida més saludable.

Per què ho feu?
Ho fem perquè creiem fermament que tots els animals mereixen una vida digna, plena de respecte i cura. Els gats de carrer sovint s'enfronten a condicions molt dures: manca d'aliment, fred, malalties i, en alguns casos, maltractaments. Ens mou l'amor pels animals i el desig de construir una comunitat més compassi-

va, on els gats de carrer no siguin vistos com un problema, sinó com a éssers vius que també mereixen atenció i protecció i que formen part del nostre poble i se'ls ha de respectar. A més, cuidar-los no només beneficia els gats, sinó també el nostre entorn, ja que amb programes com l'esterilització i el control de colònies contribuïm a una convivència més harmònica entre les persones i els animals.

Quants diners costa mantenir els gats, al mes o a l'any? i d'on provenen els diners?
Aproximadament uns 24.000€ anuals. Dels quals la majoria provenen de donatius de persones particulars i quotes de socis. Rebem 5.000€ anuals de subvenció de l'Ajuntament de Llança i aquest 2024 rebrem 2.300€ del Govern espanyol. També

obtenim finançament a través de les paradetes que muntem: al Passeig marítim i al mercat durant l'estiu, al mercat de 2a mà un cop al mes i també pel Mercat de Nadal i per Sant Jordi.

Quin tipus d'aliments mengen?
Pinso sec i llaunes especials per a gats.

Quines són les necessitats que teniu?
En cal aliments. Necessitem constantment pinso i llaunes per poder alimentar els gats de les colònies. Especialment a l'hivern, quan el consum augmenta pel fred. També necessiten atenció veterinària. El cost dels tractaments mèdics, com desparasitacions, tests, vacunes, eutanàsies i esterilitzacions és molt car, i sovint ens cal suport econòmic per cobrir-lo. Ens calen voluntaris o voluntàries. Persones que puguin ajudar amb les tasques diàries, com alimentar les colònies, portar gats al veterinari, muntar paradetes per recaptar diners o participar en campanyes de esterilització. Sobretot donacions econòmiques que ens permeten fer front a despeses imprevistes i planificar accions a llarg termini, com l'expansió del programa d'esterilització. Qualsevol ajuda, ja sigui material, econòmica o personal, és benvinguda i té un impacte directe en la vida dels gats que cuidem.

Hi ha molta gent que es pregunta quin benefici donen els gats ferals a Llança?

Els gats ferals aporten diversos beneficis a Llança, tot i que sovint passen desapercebuts. Aquests són alguns dels més importants:

1. Control de plagues: Els gats són grans caçadors i ajuden a mantenir sota control poblacions de rosegadors i altres petits animals que podrien convertir-se en una plaga, especialment en zones urbanes i rurals.
2. Equilibri ecològic: Quan es gestionen adequadament les colònies amb programes d'esterilització, els gats contribueixen a mantenir un equilibri natural en l'ecosistema local.
3. Contribució a la biodiversitat urbana: Els gats formen part de l'ecosistema urbà i aporten diversitat a l'entorn, complementant altres espècies de fauna local.
3. Millora del benestar comunitari: Per a moltes persones, veure els gats cuidats a les colònies és una font de satisfacció i benestar emocional.

També sensibilitzen la població sobre la importància de la cura dels animals.

4. Educació i consciència: Les colònies controlades serveixen com a exemple d'una convivència harmònica entre humans i animals, fomentant valors com el respecte, la compassió i la responsabilitat envers la fauna.

Amb una gestió responsable, els gats ferals no només deixen de ser percebuts com un problema, sinó que esdevenen part del patrimoni viu del poble, aportant beneficis tant ecològics com socials.

Per què se'ls ha de protegir?

Se'ls ha de protegir perquè els gats ferals són éssers vius que mereixen respecte i cura, com qualsevol altra forma de vida. A més, hi ha raons ètiques, socials i ambientals per fer-ho:

1. Respects a la vida.

Els gats no han triat viure al carrer; sovint són el resultat de l'abandonament o la falta de control en les reproduccions. Com a humans, és la nostra responsabilitat moral cuidar-los i garantir que no pateixin innecessàriament.

2. Prevenció del sofriment.

Sense ajuda, molts gats pateixen per malalties, fam, fred o accidents. Protegir-los significa evitar aquest sofriment i oferir-los una vida més digna.

3. Equilibri ecològic.

Amb una gestió adequada (com l'esterilització), es pot evitar una superpoblació que pugui alterar l'equilibri amb altres espècies locals, mentre es mantenen els beneficis naturals que aporten.

4. Convivència amb la comunitat.

Les colònies gestionades redueixen problemes associats als gats de carrer, com l'excés de sorolls o brutícia, i milloren la convivència entre els animals i les persones.

5. Foment dels valors humans.

Protegir els gats ens converteix en una societat més compassiva, educada en valors de respecte i responsabilitat cap als animals i el medi ambient.

6. Patrimoni viu de Llança.

Els gats de carrer són part de l'entorn del poble i de la seva identitat. Protegir-los contribueix a preservar aquest patrimoni, alhora que es dona exemple de gestió responsable.

En definitiva, protegir-los no només beneficia els gats, sinó també el nostre entorn i la nostra comunitat, creant un lloc més harmònic i respectuós per a tothom.

Quina seria la situació per ells més ideal?

La situació més ideal per als gats ferals de Llança seria una en què les seves necessitats bàsiques estiguessin cobertes i poguessin viure de manera segura i saludable. Aquesta situació es podria assolir amb les següents condicions:

1. Colònies controlades i esterilitzades.

Mitjançant programes de Captura, Esterilització i Retorn (CER), es reduiria la reproducció incontrolada, assegurant que les colònies es mantinguin estables i saludables. Això també evitaria superpoblacions i conflictes amb l'entorn.

2. Accés garantit a aliment i aigua.

Punts d'alimentació regulats i nets, on els gats puguin accedir a menjar i aigua fresca sense haver de competir o passar gana, especialment durant l'hivern.

3. Refugis segurs.

Espais habilitats perquè els gats es puguin protegir del fred, la pluja i altres inclemències meteorològiques, proporcionant-los una vida més còmoda i menys perillosa.

4. Supervisió veterinària regular.

Un seguiment veterinari per tractar malalties, ferides i assegurar-se que tots els gats estiguin vacunats i desparasitats, garantint el seu benestar i la seva salut.

5. Convivència harmònica amb la comunitat.

La població de Llança entengui el paper dels gats ferals i recolzi la seva gestió, veient-los com un actiu més que com un problema. Això inclou campanyes de sensibilització per evitar actes de rebuig o maltractaments.

6. Adopcions per a gats socialitzats.

Per als gats que siguin més sociables o vulnerables, trobar llars definitives on puguin gaudir d'una vida en família.

7. Col·laboració comunitària.

Un sistema de voluntariat actiu, amb persones compromeses que ajudin a cuidar-los, controlar les colònies i donar-los suport constantment.

En aquesta situació ideal, els gats podrien viure tranquils i sans al seu entorn natural, en harmonia amb la comunitat i sense patir gana, fred ni malalties. Això no només milloraria la seva qualitat de vida, sinó també la convivència i la qualitat de vida al poble.

Com pot ajudar la gent del poble?

La gent del poble pot ajudar de moltes maneres per millorar la vida dels gats de carrer de Llança i contribuir a una convivència harmònica, com per exemple:

1. Fent donacions econòmiques: Per cobrir despeses veterinàries, alimentació, esterilitzacions, i altres necessitats.

2. Materials: Pinso, llaunes, mantes.

3. Convertir-se en voluntaris o voluntàries: Ajudant a alimentar els gats en les colònies controlades. Participar en tasques de captura per a esterilitzacions o visites al veterinari.

4. Adoptar o acollir un gat: Donar una llar als gats més sociables o vulnerables.

5. Acollir temporalment: a gats en recuperació després d'esterilitzacions o tractaments mèdics o petits per socialitzar-los abans de l'adopció.

6. Respectar les colònies controlades: No molestar els gats ni els punts d'alimentació o refugi.

7. Informar l'associació: si es detecten nous gats, problemes o necessitats específiques.

8. Denunciar el maltractament o l'abandonament: Informar immediatament l'associació o les autoritats locals si es presencien situacions de maltractament o abandonament d'animals.

9. Difondre la causa: Explicar a amics, familiars i coneguts la feina que es fa i la importància de cuidar els gats de carrer.

10. Compartir informació: de l'associació a través de xarxes socials per arribar a més gent.

11. Participar en campanyes d'esterilització: Donar suport a les iniciatives per controlar la població felina, ja sigui amb aportacions o ajudant en les tasques necessàries.

12. Educar els més petits: Ensenyar als infants el respecte cap als animals i la importància de cuidar-los. Amb petites accions individuals, la gent del poble pot marcar una gran diferència en la vida dels gats de carrer i en la convivència de tota la comunitat.

Com voldríeu que la gent veiés els gats i la tasca que feu?

Ens agradaria que la gent veiés els gats com una part valuosa i respectada de la comunitat, i la nostra tasca com un esforç positiu i necessari per millorar la convivència entre els humans i els animals. Idealment, voldríem transmetre els següents missatges: Els gats com a éssers vius amb dignitat.

Volem que la gent entengui que els gats són éssers vius amb emocions, necessitats i drets. Mereixen respecte i una vida digna, encara que visquin al carrer.

Una oportunitat per a la convivència harmònica.

Que els gats no siguin vistos com un problema, sinó com una part del nostre entorn que, amb una gestió adequada, pot conviure perfectament amb nosaltres sense generar conflictes.

Una tasca basada en l'amor i la responsabilitat.

La feina que fem no és només una qüestió de protegir els gats, sinó també de fomentar valors humans importants com el respecte, la compassió i la responsabilitat cap als éssers més vulnerables.

Un esforç comunitari i no individual.

Volem que la gent compregui que aquesta tasca és més efectiva quan tots hi participem, ja sigui amb donacions, voluntariat o simplement respectant els gats i les colònies.

Un benefici per al poble.

Ens agradaria que s'entengui que cuidar els gats no només els beneficia a ells, sinó també al poble: mantenim les colònies controlades, promovem la neteja i l'ordre, i eduquem en valors que milloren la qualitat de vida de tothom.

Una feina que necessita suport.

Que s'adonin que aquesta tasca, tot i ser molt gratificant, requereix esforç, recursos i ajuda constant. Que

vegin que qualsevol aportació, per petita que sigui, és un gran suport per continuar endavant.

Voldríem que els veïns sentissin orgull de tenir unes colònies ben gestionades i veiessin els gats com una part entranyable i estimada de Llança, mentre es reconeix i valora l'esforç que hi ha darrere de la nostra feina.

Molt bé Yasmina, ha estat molt il·lustrant i ara ja coneixem una mica millor els gats ferals de Llança, la seva història i la vostra tasca. Un últim missatge o alguna altre cosa t'agradaria afegir abans d'acabar? Sí Oscar, que qualsevol persona que vulgui col·laborar pot contactar-nos a través de les xarxes socials (Instagram o Facebook) amb el nom d'Associació Gats de Llança.

Imatge pàg. 36

Gats essent alimentats per voluntàries. Col·lecció Yasmina Pérez.

Imatge pàg. 38

Distribució de gateres dintre d'un tancat de protecció. Col·lecció Yasmina Pérez.

Imatge pàg. 39

Model de tancat de protecció típic de colònia de gat. Col·lecció Yasmina Pérez.

Godoy

i Associats
Corredoria d'Assegurances

Corredoria d'Assegurances

100 G

anys generant confiança

1921 - 2021

Godoy i Associats Corredoria d'Assegurances, SL
Núm. Registre DGPAT: J-00402
Concertada assegurança d'RC professional
i acreditada la capacitat financera (RDL 3/2020)

www.godoy.cat

FUNERÀRIA VICENS

TANATORI - CREMATORI

Des de 1924

*100 anys
fent-vos costat*

Telèfon 972 50 12 12 - www.funerariavicens.com - www.floristeriafunerariavicens.com